

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Adam Bodnar

Warszawa, 27 października 2015 r.

II.402.1.2015.MK

**Pan
Marian Zembala
Minister Zdrowia
ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa**

Akty prawa międzynarodowego ratyfikowane przez Polskę (w tym Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, Europejska konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Europejska konwencja o zapobieganiu torturom oraz niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu) nakładają na nasze państwo obowiązek podejmowania skutecznych działań w celu zapobiegania stosowaniu na jego terytorium tortur i innych form okrutnego, niehumanitarnego i poniżającego traktowania. Zawiera się w tym zobowiązanie do efektywnego działania na rzecz ujawnienia takich przypadków, ustalenia osób odpowiedzialnych za ich zaistnienie i doprowadzenia do wszczęcia postępowania przed sądem w celu ukarania sprawców lub zapewnienia ofiarom zadośćuczynienia.

Skuteczne dochodzenie wymaga niejednokrotnie wsparcia ze strony ekspertów z dziedziny medycyny, w szczególności z zakresu medycyny sądowej, patologii, psychiatrii, psychologii, ginekologii, pediatrii. Od działania lekarzy może zależeć pozyskanie bezpośrednich dowodów świadczących o zaistnieniu tortur lub innych form okrutnego traktowania. Rzetelność tych działań jest tym większa, im większa jest wiedza prowadzących postępowanie na temat szczegółowych metod ujawniania tego rodzaju zdarzeń i sposobów ich dokumentowania.

Pod auspicjami Organizacji Narodów Zjednoczonych został opracowany przez grupę ekspertów dokument, przyjęty następnie jako załącznik do rezolucji Komisji Praw Człowieka ONZ nr 2000/43 z dnia 20 kwietnia 2000 r., w którym przedstawiono metody skutecznego badania i dokumentowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego

traktowania albo karania. Dokument ten, znany pod nazwą Protokołu Stambulskiego, jest skierowany przede wszystkim do prawników, lekarzy i psychologów, którzy w swojej praktyce zawodowej mogą spotkać się z ofiarami przemocy. Zawiera szczegółowe informacje i wskazówki w zakresie metod identyfikowania i dokumentowania przypadków złego traktowania dla potrzeb organów śledczych i sądów. Ma na celu m. in. zaznajomienie z metodologią prowadzenia badania medycznego i psychologicznego domniemanych ofiar tortur, zawiera szczegółowe wytyczne na temat sposobów odzwierciedlania w dokumentacji wyników badań medycznych, dostarcza wiedzy na temat sposobów interpretacji zebranych informacji. Dotyka również ważnych problemów etycznych, przed jakimi mogą stanąć lekarze, których pacjentami będą ofiary tortur i innego złego traktowania.

Protokół Stambulski rekomendowany jest przez Organizację Narodów Zjednoczonych jako narzędzie zwalczania tortur i innego złego traktowania. W wielu krajach podejmowane są wielopłaszczyznowe działania w celu implementacji do porządku krajowego wynikających z niego standardów postępowania wobec domniemanych ofiar.

W mojej opinii również w Polsce istnieje potrzeba podejmowania przez właściwe organy i organizacje dalszych działań celem praktycznego wykorzystania opisanych w Protokole Stambulskim zasad do pracy ekspertów medycyny sądowej, lekarzy, psychologów, psychiatrów, zwłaszcza tych, których zadaniem jest badanie osób pozbawionych wolności. Może to spowodować, że odegrają oni ważną rolę w zwalczaniu bezkarności sprawców tortur, czy innych form niewłaściwego traktowania. Jestem przekonany, że propagowanie wśród personelu medycznego wiedzy na temat praktycznych metod gromadzenia dowodów odnośnie przypadków stosowania tortur i innego złego traktowania, będzie sprzyjać efektywności podejmowanych przezeń działań i w sposób znaczący przyczyni się do pełniejszego respektowania praw ofiar przemocy.

Kierując się potrzebą zapewnienia poszanowania praw ofiar tortur i innych form okrutnego, nieludzkiego i poniżającego traktowania zwracam się zatem do Pana Ministra z wnioskiem o rozważenie wprowadzenia wskazanej tematyki do programu studiów medycznych, aby każdy lekarz, bez względu na późniejszą specjalizację medyczną, posiadał niezbędną wiedzę z tego zakresu. W sprawie tej wystąpiłem również do Prezesa Naczelnej Rady Lekarskiej o rozważenie możliwości uwzględnienia Protokołu Stambulskiego w programach szkoleń z zakresu doskonalenia zawodowego lekarzy.

Bardzo proszę o powiadomienie mnie o stanowisku zajęтым przez Pana Ministra w tej sprawie.

Podpis na oryginale